

ธรรมวิภาค

โดย...พระเดชพระคุณหลวงปู่พระราชพรหมยาน

การละ กายทุจริต ประพฤติกายสุจริต

การละ วจีทุจริต ประพฤติวจีสุจริต

การละ มโนทุจริต ประพฤติมโนสุจริต

การละ ความเห็นผิดทำความเห็นให้ถูก

การกระทำความไม่ประมาทในที่ ๔ สถานที่ เป็นความประสงค์ขององค์การสมเด็จพระมหาภูมิ หรืออีกนัยหนึ่ง ท่านกล่าวว่า

๑. ระวังไม่ให้ความกำหนัดในอารมณ์ ที่เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัด

๒. ระวังไม่ให้ความขัดเคืองในอารมณ์ เป็นที่ตั้งแห่งความขัดเคือง

๓. ระวังวางใจไม่ให้หลงในอารมณ์ เป็นที่ตั้งแห่งความหลง

๔. ระวังใจไม่ให้มัวเมาในอารมณ์ เป็นที่ตั้งแห่งความมัวเมา

เป็นอันว่าท่านกล่าวไว้เป็นสองนัย ว่าจงอย่าประมาทในเหตุ ๔ ประการนี้ คือทำความไม่ประมาทในที่ ๔ สถานที่ คือ ๔ อย่าง แต่ความจริงถ้าเราไม่ประมาทอย่างนี้ เราก็ควรจะเป็นพระอรหันต์

คือความรู้อย่างนี้ท่านทั้งหลาย อย่าถือว่าจู้จุกจิกเกินไป เราเจริญพระสมณกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน จะเอาจิตจับเฉพาะจุดที่เราปฏิบัติอย่างเดียว แต่อย่าไม่มีความรู้อย่างอื่นประกอบมันก็แคบเกินไป ที่องค์สมเด็จพระบรมครูกล่าวไว้ว่า

๑. การละกายทุจริตประพฤตินอกกายสุจริต กายทุจริต มีอะไรบ้าง คือ

- ๑. การประทุษร้าย เขาที่เรียกกันว่า ฆ่าสัตว์

- ๒. ลักทรัพย์

- ๓. ประพฤติผิดในกาม

เป็นอันว่าเราก็อย่าประมาท อย่าปล่อยใจให้มันหลงระเริง อย่าทำจิตให้มีความโหดร้าย การคิดฆ่าเขา อารมณ์มันเป็นทุกข์ ความโกรธระคิดอยากจะฆ่าเขาเป็นทุกข์ ทุกข์เพราะอะไรเพราะไฉนการคิดที่จะทำร้ายเขา นี่ใจมันไม่เป็นสุข ถึงว่าจะฆ่าเขาได้แต่ทำอย่างไรเราถึงจะไม่มีโทษ ถ้าเราจะฆ่าเขาเราก็ได้แต่ทำร้ายเขาฝ่ายเดียว ถ้าเขาทำเราบ้างเราไม่ชอบใจ เกรงภัยที่จะเกิดในทางกายจะถึงเกิดขึ้น แล้วก็หาที่ไหนได้ละใครเขาจะยอมให้ออกทำให้เราฆ่าเขา แต่ฝ่ายเดียวมันก็เป็นทุกข์

ถ้าเป็นเราๆ ไปทำเข้าจริง เขาทำบ้างมันจะทุกข์หนัก ก็จะคิดว่าอารมณ์อย่างนี้มันเป็นอารมณ์ของความชั่ว ทำใจของตัวให้มัวหมองเมื่อใจมัวหมอง ผิวกายมันก็มัวหมอง เมื่อผิวกายมัวหมองร่างกายมันก็ทรุดโทรม ไม่มีอะไรดี

เป็นอันว่าอารมณ์อย่างนี้เป็นอารมณ์ของความทุกข์ ทุกข์ในชาตินี้ทั้งชาติ ถ้าเราคิดว่าประทุษร้ายเขาที่เราหาความสบายไม่ได้ ก็เปลี่ยนใจเสียใหม่ ตั้งอารมณ์เมตตาปราณีดีกว่า

คิดว่าเรากับเขา มีสภาพสภาวะจิตคิดเหมือนกันต้องการจะรักสุขเกลียดทุกข์ต้องการมีมิตรมากกว่าการมีศัตรู

ขึ้นชื่อว่าความมีศัตรูไม่ต้องการสำหรับเรา เราต้องการให้คนทั้งโลกและสัตว์ทั้งหมดรักเรา แต่ว่าถ้าเราไปเกลียดเขาเราเป็นศัตรูกับเขาใครเขาจะรักเรา

เป็นอันว่าเราก็ตัดสินใจว่า ใครจะรักหรือไม่รักก็ช่าง ใครเขาจะเกลียดเรากี่ช่าง เราถือว่าใจเราดี มีจิตบริสุทธิ์ เราเป็นมิตรกับเขาดีกว่า เห็นใครเขามีจริยาผิดปกติ

คืออารมณ์ประทุษร้ายเกิดขึ้น เราก็มืดตากรุณาความสงสารว่าเขาไม่น่าจะทำอย่างนั้น มันเป็นการประทุษร้ายตัวเอง คือการสร้างศัตรู อุเบกขาเอากำลังใจที่องค์สมเด็จพระบรมครู ทรงใช้นั้นก็คือ.....ทรงวางเฉย พระพุทธเจ้าถูกใครประทุษร้ายก็ตาม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เคยทำตอบ เฉยไว้เราสบายเอง เขาก็บรรลัยไปเอง

ประการที่ ๒ ภายทุจริต ก็ได้แก่ การลักการขโมย ยื้อแย่งทรัพย์สินของบุคคลอื่น ก็เอาความจริงคือสันโดษมาใช้ คำว่าสันโดษไม่ได้แปลว่าขี้เกียจ คือคิดว่าทรัพย์สินทั้งหลายที่เรามีอยู่นี้ มันก็เหลือเกินเหลือใช้ กินจริงๆ มันก็ไม่มาก ใช้เฉพาะในสิ่งที่จำเป็นจริงๆ มันก็ไม่มาก ใ้อที่เราว่าไม่พอกินไม่พอใช้นั้นเรากินเลยพอดี ใช้เลยพอดี ร่างกายนี้มีผ้าชิ้นหนึ่งก็พอ มีที่นอนเล็กๆ ก็พอ มีอาหารอะไรก็ได้กินเข้าไป เพื่อยังอัตตภาพ ให้เป็นไปเท่านั้น มันก็พอ ไม่เห็นมันจะต้องใช้อะไรมากนัก

เป็นอันว่าความโลภโมโทสันคิดจะขโมยเขา คิดจะโกงเขา คนที่รวยเพราะความโกง คนที่รวยเพราะความยื้อแย่งทุจริต บุคคลประเภทนี้ตั้งแต่มีชีวิตถึงเวลาตายไม่ได้มีความสุขเขาจะมีความหวาดหวั่นต่ออันตรายอยู่เสมอ เกรงว่าคนที่เราโกงเขาไว้ เราลักเราขโมยเขาเรายื้อแย่งเขาไว้ เขาจะคิดประทุษร้ายเรา

นี่อาการอย่างนี้มันเป็นปัจจัยของความทุกข์ หากความสุขอะไรไม่ได้เราเลิกคิด ใครจะคิดอย่างไรก็ช่าง ยินดีแต่เฉพาะสิ่งของที่เรามาได้โดยชอบธรรม หากได้มากพอใจมาก หากได้น้อยพอใจน้อย

พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้ขี้เกียจ หากไม่มากเท่าไรองค์สมเด็จพระจอมไตร ไม่เคยตำหนิ อย่างนางวิสาขา มหาอุบาสิกาทำทานอนาถาภิณฑกเศรษฐี ทำนเป็นมหาเศรษฐีอยู่แล้ว แต่ทว่ายังหาทรัพย์ต่อไป

องค์สมเด็จพระจอมไตรบรมศาสดา ก็ไม่เคยตำหนิว่าท่านทั้งสองนี้ เป็นคนละโมภโลภมาก ยังมีการสรรเสริญเสียอีก

นี่แหละบรรดาท่านทั้งหลาย ถ้าเราระวังอาการความชั่วทางกายในข้อที่ ๒ ให้ได้เราก็คจะเป็นที่รักของผู้อื่น แต่ว่าวิธีระงับเฉยๆ มันทรงไม่อยู่ก็ต้องใช้อาศัยอารมณ์ตัด ที่มีลักษณะตรงกันข้าม คือ

การให้ทานด้วยความเมตตาความรัก ให้ทานด้วยความกรุณา ความสงสาร ถ้าอารมณ์ทั้งสองประการอย่างนี้มีอยู่ ภายทุจริตที่ ๑ กิตติที่ ๒ กิตติมัทก็ไม่มี

ต่อมาภายทุจริตที่ ๓ ก็คือ การประพฤติผิดในกามลวงละเมิดกำลังใจของผู้อื่น นี่เราก็มองดูโทษว่าความรักความปรารถนา ความใคร่ในการสัมผัส มันมีรสชาติประเสริฐอะไรนั้นก็ไม่มีแค่รักก็แค่นั้น กำลังใจคนก็คิดว่ามันดี แต่เนื้อแท้จริงๆ มันเป็นปัจจัยของความทุกข์ เรามีความสุขแค่คุ้มครองของเราเท่านั้นพอแล้ว

ใครมาลักเท่าใดก็ตามก็เท่านั้นแหละ ไม่ใช่เพิ่มสุขมันเพิ่มทุกข์ ถ้าเราไปยื้อแย่งความรักของเรา อันตรายมันมี และสิ่งที่เราได้มานี้ก็ไม่ได้สร้างความหนุ่ม ความสาวของเราให้เกิดขึ้น มันก็มีแต่ทรุดโทรม

ตัดกำลังใจ ถ้าเราไม่ยอมให้ใครเขาแย่งคนรักของเราเพียงใด เราก็มองของเขาเพียงนั้น จิตทำจิตใจยืนตัวคือสันโดษ ยินดีเฉพาะคุ้มครองของเราเอาไว้ นี่เป็นอันว่าการทุจริตของเราไม่มีละก้อ ความสุจริตมันก็เกิดขึ้น ในด้านทางกายถ้าทำได้อย่างนี้ก็มีแต่ความสบายใจ

๒. ในการละ...วจีทุจริต ใช้แต่...วจีสุจริต ก็คือไม่พูดโกหก ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดส่อเสียด คือไม่พูดเพื่อเจ้อ เป็นอันว่ามีวาจาไพเราะอ่อนหวาน ใช้ปิยะวาจาที่เป็นประโยชน์ตรงต่อความเป็นจริง ใช้วาจານีมนวล

ให้เหมาะสมกับบุคคลผู้สดับแค่นี้ก็พอแล้ว เป็นอันว่าวาจาเช่นไรที่เราไม่ชอบ ถ้าใครเขามาพูดกับเราเราไม่ชอบ ปกติเราไม่ต้องการวาจาโกหกมดเท็จ เราไม่ต้องการให้ใครใช้วาจาหยาบ เราไม่ต้องการให้ใครมายุ่งแยะแยะ และให้เราแตกร้าวกัน เราไม่ต้องการฟังวาจาสำราญที่ไร้ประโยชน์ เป็นที่สะเทือนใจ เมื่อเราไม่ต้องการอย่างไหน เราก็มักไม่ทำอย่างนั้นมันก็หมดเรื่องนะ เท่าที่เราก็คงมีความสุข เรียกว่าคนปากหอม ไปที่ไหนก็มีใครอยาก จะรับฟังคำพูด

นี่มาในข้อที่

๓. ท่านบอกว่าในการละ ...มโนทุจริต ประพฤติ....มโนสุจริต มโนทุจริต นี่มีอะไรบ้างละ ไม่โลภอยาก ได้ทรัพย์สมบัติของบุคคลอื่น อย่างนั้นใช่ไหม แล้วก็ไม่ได้คิดจ้องลางจ้องผลาญทำลายความสุขของบุคคลอื่นเอา ง่ายๆ ดีกว่า คือ ไม่โลภอยากได้ทรัพย์ของใคร

ที่นี้ข้อนี้ เราตั้งใจไว้เลย ของใครก็ของเขาเราไม่ยุ่ง ไม่พยายามปกป้องร้ายใครนี่เป็นกำลังใจ ข้อที่ ๓ ทำ งานมีอารมณ์ตรงต่อความดี

นี่ที่ท่านกล่าวว่าไม่เห็นผิดแก่คลองธรรม นี่เป็นด้านทางใจโดยเฉพาะ ทั้งสองอย่างนี้เป็นด้านทางกายกับ วาจาที่เป็นเรื่องของทางใจ คิดให้สบายมีเท่าไรพอใจเท่านั้น มีความสุขมีเงินเดือน ๑๐ บาทพอใจ ๑๐ บาท มี เงินเดือน ๑๐๐ บาทพอใจ ๑๐๐ บาทได้วันละสลึงพอใจสลึง หาได้วันละบาท พอใจบาท มีเท่าไรพอใจเท่านั้นพอใจใน ทรัพย์สินที่เราหาได้โดยสุจริตนี้เป็นอารมณ์ใจ นี่สูงมากไม่พยายามปกป้องร้ายบุคคลอื่น และ

ทำอารมณ์ให้ตรง ท่านบอกว่าไม่หลงผิด ทำจิตให้ตรงตามธรรมนองคลองธรรม คือมีอารมณ์ไม่หลงผิด ตอนนี้เป็นอารมณ์อรหัตตนะ ที่ว่านี่เป็นอรหัตตแล้ว ไม่โลกก็เป็นพระอรหัตตนะสิ ไม่โกรธ ไม่หลงผิด เท่านี้ เป็นอรหัตต

ตั้งใจไว้เสมอว่าขึ้นชื่อว่า การโลกในลาภจะไม่มีสำหรับเรา แต่ก็อย่าไปตีความหมายว่า เราจะต้องขี้เกียจ ไม่ใช่หมายความว่าอย่างนั้น เราไม่จ้องลางจ้องผลาญ ไม่คิดอยากจะได้ทรัพย์สินของใครที่มันได้มาโดยไม่ชอบ ธรรม ถ้าจำเป็นก็ต้องหากันด้วยความสุจริต จิตใจไม่มัวเมาในทรัพย์สินต่างๆ พอคำว่าพอมันมี แต่ไม่ใช่หมายความว่าหยุดหากิน หามาได้เท่าไรก็พอ ถ้าเป็นเรื่องของสุจริตจิตสบายตัวนี้ทำอย่างไร

ต้องใช้จากานุสติกรรมฐานเข้าคุมใจ มีอารมณ์ ละอยู่ตลอดเวลา ละความพอใจในทรัพย์สิน หมายความว่า อารมณ์เกาะติดอยู่ในทรัพย์สินว่าเป็นเราเป็นของเราไม่มี

มาละพยายามตอนนี้อีกแล้ว ไม่พยายามจ้องลางจ้องผลาญเขา ก็อารมณ์ของพระอนาคามี ก็ละมันเสีย พยายามทำไม

มีเมตตาความรัก กรุณาความสงสารเข้ามาแทน

มีมุทิตา อารมณ์อิจฉาริษยาไม่มี

จิตอารมณ์ว่างเฉย ใครเขาพูดดีเราก็อ้ม เขาพูดไม่ดีเราก็อ้ม

พูดดีอ้อมคิดว่า"โอหนอ....เขารู้จักหาความสุขเพื่อตัวเขาถ้าเขาพูดมาไม่ดีเขาทำไม่ดีเราก็อ้ม อ้อมเพราะว่า คนนี้ไม่น่าเลยที่จะโง่ ทำลายความสุขของตนเอง"

อีกตอนนี่ไม่หลงละเมอ คือไม่หลงทำจิตให้ตรงตามจุดประสงค์เป็นไปตามธรรมนองคลองธรรม จิตตรงตาม ประสงค์ จุดของความสูงสุด นั่นก็คือตัดอารมณ์ทั้งหมด

ถ้ามีอารมณ์ใครในโลกก็วิสัย เห็นว่าโลกก็วิสัยทุกอย่างเป็นอารมณ์ของความทุกข์

- โลกมนุษย์ทั้งโลก หาจุดแห่งความสุขไม่ได้

- เทวโลกและพรหมโลกก็ทุกข์ชั่วคราว ไม่ใช่สุขจริง หมดบุญวาสนาบารมีก็ลงมา

ลงมาเป็นมนุษย์บ้างเป็นสัตว์บ้าง เป็นเปรตบ้าง เป็นอสุรกายบ้าง เป็นสัตว์นรกบ้าง ทุกข์ทั้งนั้น
จุดที่สุขที่มันตรงจริง ๆ ก็คือ....สัมมาทิฐิ มีความเห็นตรงว่าพระนิพพานเป็นของดี จิตจับพระนิพพาน
เป็นอารมณ์ เขาไปนิพพานกันได้อย่างไร

เขาไปนิพพานกันได้ตรงที่เรียกว่า ไม่ติดอยู่ในขั้นห้าอย่างเดียว ก็ขั้นชื่อว่ารูปที่พระพุทธเจ้าทรงตรัส
ไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในมหาสติปัฏฐานสูตรว่า

**"ขั้นชื่อว่ารูปกายภายใน คือกายเราก็คือ กายภายนอกคือ กายของบุคคลอื่นก็ดี วัตถุธาตุก็ดีไม่
มีความหมายสำหรับเรา"**

"มันเป็นอนิจจัง คือไม่เที่ยง"

"มันทุกข์ เป็นอารมณ์ของความทุกข์"

"มันเป็นอนัตตา มีการสลายตน"

แค่นี้แหละบรรดาท่านทั้งหลาย ถ้าท่านทั้งหลายทำกำลังใจไว้อย่างนี้

องค์สมเด็จพระชินศรีถือว่า ทำจิตตรง

และก็ตรง ๆ ไหนอีกอะไรที่ตรงสูง ถ้าว่ำตรงต่ำ ตรงต่ำก็ต้องถือว่า

๑. ทานมัย....บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน คือบุญมีความสุข ความสุขจะมีขึ้นมาได้ เพราะอาศัยการ
ให้ทานการสงเคราะห์

๒. สีลมัย....บุญคือความสุขจะมีมาได้ ก็อาศัยเราทรงศีลบริสุทธิ์

๓. ภาวนามัย....บุญคือความสุขที่จะมีมาได้ เพราะอาศัยใจฉลาด การเจริญภาวนาคือใจฉลาด ไม่เกาะ
กับอารมณ์ของความชั่ว เป็นอันว่าถ้าอารมณ์ของเราตรงตัวอยู่อย่างนี้

เราก็มีความสุขเรียกว่า สุขต่ำนิดถึงต่ำหน่อยเป็นความสุขแบบธรรมดา ๆ

ถ้าเราจะสุขเอาตรงกันจริง ๆ ถ้าต้องคิดว่า ขั้นห้าขั้นนี้มันไม่ใช่เราไม่ใช่ของเรา เราไม่มีในขั้นห้า ขั้นห้า
ไม่มีในเรา

ไม่สนใจกายเรา ไม่สนใจกายเขา ไม่สนใจวัตถุธาตุต่าง ๆ นี้เรียกว่าเป็นการสุขใหญ่ เรียกว่าสุขสูงสุด ที่
มนุษย์เราทำได้ยากหน่อยนะครับ

เพราะว่าเป็นอารมณ์พระอรหันต์ เอาละว่ากันมากไปก็รำคาญ เพราะเราเจริญกรรมฐานกันนี่ ฟังกันเยอะ
แล้ว

๔. ในการละความเห็นผิด ทำความเห็นให้ถูกนี่ยอมไปปล่อยเสียตัวโน้นแล้วมันก็ตัวเดียวกันนั้นแหละความ
เห็นผิดมันก็....มิจฉาทิฐิ ความเห็นผิดมิจฉาสังกับไป มิจฉาวายาโม อะไรก็พวกนี้

ไอ้มิจฉานี้ หมายถึงความเห็นผิด ก็คือกฎของกรรม คือการกระทำอย่างไรเป็นปัจจัยของความทุกข์ เรา
ไม่ทำอย่างนั้นว้าจาดเป็นปัจจัยของความทุกข์ เราไม่พูดแบบนั้นมันก็หมดกัน

เรียกว่าทำแต่เป็นปัจจัยของความทุกข์อย่างเดียว ก็ไม่ยาก ตอนนี้นำมนไปหมนมา

ความจริงตรงนี้ท่านกล่าวรู้สึกหมนไปหมนมา คำว่าหมนความจริงของท่านไม่หมน ถ้าเราคิดมัน
มากไปมันก็หมน ถ้าเราคิดให้หน่อย ๆ มันก็ไม่หมนแต่ว่ามันก็ต้องคิดมาก ท่านคิดน้อยมันไม่ถึงอารมณ์
เอาอีกจุดหนึ่ง คือในธรรมะข้อเดียวกัน หรืออีกอย่างหนึ่งเขาคิดอย่างนี้

คือระวางใจ ไม่ให้อารมณ์กำหนดในที่ตั้งแห่งความกำหนด ไอ้ความกำหนดนี้มันมาจากรูป รูปคน รูปสัตว์
รูปวัตถุ มาจากเสียง มาจากรส มาจากกลิ่น มาจากสัมผัสมาจากอารมณ์ที่ต้องการ เราจะไม่กำหนดมันก็ต้องรู้
ว่ามันสกปรกนะ

มันไม่มีสภาพทรงตัวมันเคลื่อนไหวเกินไปเสมอในที่สุดมันก็พัง ไปพอใจอะไรกับมัน ในเมื่อร่างของเราเรายังรักษาเอาไว้ไม่ได้ให้ทรงตัวไว้ไม่ได้ ภายเขา ภายวัตถุ มันมีสภาพเช่นเดียวกัน

มันเป็นอนิจจังของไม่เที่ยง

เป็นทุกข์ขัง เป็นทุกข์เกาะมัน

อนัตตา ในที่สุดก็พัง

เมื่อพังแล้วมีประโยชน์ สำหรับเราหรือไม่ เท่านั้น

ระวังใจไม่ให้ขัดเคืองในอารมณ์ เป็นที่ตั้งแห่งความขัดเคือง คือเขาพูดไม่ชอบใจเขาทำไม่ชอบใจ เคือง เคืองทำไป คิดว่าเหมื่อนน่าจะพูดอย่างนี้ เราก็คิดเสียใหม่ชั่วคราวที่เขาทำให้เรา เขาไม่พูดให้เรารัก เขาไม่ทำให้เรารัก นั่นเขามีเจตนาไม่ร้าย

แต่หัวใจของเขามันโง่ปล่อยเขาเถิดไปถือสาหาความอะไรกับคนโง่ คนดีจริงๆ นะเขาไม่สร้างศัตรูและบาง คนเขาก็คิดว่าทำยังงั้นเป็นของดี เพราะอาศัยความโง่เขลาเบาปัญญา เราให้อภัยเสียก็แล้วกัน

ระวังใจไม่ให้หลงใหลในอารมณ์ เป็นที่ตั้งแห่งความหลง ถ้าฟังจริงๆ แล้วยากนะ ที่พูดมานี้มันง่าย แต่ทว่าจะให้กำลังใจจริงๆ ต้องใช้เวลาความหลงอะไรก็ไปใช้ปัญญาพิจารณาหาความเป็นจริง

อะไรบางอย่างในโลกนี้ที่มันมีการทรงตัว มีไหม ไม่มี ความหนุ่มทรงไหม เวลาที่เราเป็นหนุ่ม เวลาที่เราเป็นสาว ร่างกายเปลี่ยนแปลง เราคิดว่าร่างกายสมบูรณ์บริบูรณ์จะเป็นของดี แต่เปล่า ไอ้ตัวทุกข์มันเบียดเบียนทุกวัน คือ

ชีวิตจมา ปรมา โรคา ความหิว มีอาการเสียดแทงอย่างยิ่ง ไอ้ที่มันหิวทุกวันนี้ดีหรือไม่ดี ไม่ดี เอาแค่ความเป็นหนุ่มเป็นสาวกัน

กินแล้วปวดจจาระปวดปัสสาวะทุกวัน มีความหนาว ความร้อน กระทบกระทั้งกับอารมณ์ทุกวัน

ระวังใจไม่ให้หลงใหลในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความหลง ก็ไม่หลงในรูปไม่หลงในเสียง ไม่หลงในกลิ่น ไม่หลงในรส ไม่หลงในการสัมผัส ก็มันอยู่เท่านั้นแหละ ที่ไม่หลงเพราะว่าอะไร เพราะว่ามันเป็นของไม่ดี มันไม่มีอาการทรงตัว ไอ้คนที่เขาหลงตายแล้วก็แบกความทุกข์ไปด้วย คนไม่หลงมีความสุข แม้แต่กายยังมีอยู่ การงานทุกอย่างยังต้องทำ

แต่คนที่เขาไม่มีความหลงอาการทุกข์ใจไม่มีเพราะอะไรจะมา เขาบอกว่านี่ธรรมดา ได้ยินเสียงด่ามา โอหนอธรรมดาความด่ามาแล้ว ได้ยินเสียงคำชมมาก็คิดว่ามาแล้วจะตัวชม ชมที่ไม่นิยมความเป็นจริงมาแล้ว จะด่าเราก็อไม่ท้อ จะชมเราก็อไม่ดี ก็เพราะว่าอะไร ก็เพราะว่าร่างกายเรานี้มันเป็นธรรมดาของมัน มันจะแก่มันก็แก่เอง ใครจะแข่งให้เราแก่มันก็ไม่แก่ ที่นี้มันแก่แล้วใครจะสรรเสริญให้เราเป็นหนุ่มเป็นสาว เราก็อไม่หนุ่มไม่สาว ในที่สุดเราจะไปยุ่งอะไรกับเรื่องของโลก ก็ปล่อยมัน มันอยากจะทำก็ทำ ใครอยากพูดดีก็พูดใครอยากพูดเลวก็พูด มันเป็นเรื่องของเขา เราไม่สนใจ

เอ๊ะ...พูดมาพูดไปไม่เห็นมีอะไร วนๆ แค่นี้ไม่ได้เรื่อง

ระวังใจไม่ให้มัวเมาในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความมัวเมา ปะไรเอ๋ย ก็ไม่เมาในกายเสียอย่างเดียว ก็เป็นอรหันต์ เอาขอรวบไว้แค่นี้แหละ

ถ้าจะพูดกันไปก็รำคาญใจ เพราะทั้งแปดข้อที่ว่ามานี้ไม่มีอะไรเลย ในเมื่อเราไม่เมาในกายเสียอย่างเดียว นี่มันก็หมด มันก็ถึงที่สุด

แต่ทว่าท่านเรียงไว้อย่างนี้ก็ดีเหมือนกัน เพราะว่ากันคนที่ใช้สมองสั้นๆ รวมความว่าสมองไม่ยาวท่านก็เลยเรียงไว้เสียเป็นดับแต่ความจริงไม่มีอะไร

ตัดอารมณ์ใจความหลงเสียอย่างเดียว และมีสัมมาทิฏฐิ ความเห็นตรงอย่างเดียวมืด รวมความว่าท่าน
บอกว่า ควรไม่ประมาทในที่ ๔ สถาน

๑. ในกาลระกายทุจริตประพฤติเฉพาะกายสุจริต

๒. ละวจีทุจริต ประพฤติเฉพาะวจีสุจริต อย่าทำกายให้มันชั่ว ทำแต่ด้านความดี อย่าพูดชั่วพูด
ดีใช้ใหม่ครับ

๓. ละมโนทุจริต อย่าคิดชั่ว ประพฤติแต่มโนสุจริต คือ คิดดี อย่าติคนอื่นจะต้องเห็นว่าดีด้วย

๔. ในกาลระความเห็นผิด ทำความเห็นให้ถูกให้มันตรงแล้วก็ระวังใจไม่ให้กำหนด ในอารมณ์เป็นที่
ตั้งแห่งความกำหนด ระวังใจไม่ให้ขัดเคืองในอารมณ์ เป็นที่ตั้งแห่งความขัดเคือง ระวังใจไม่ให้หลง
ในอารมณ์ เป็นที่ตั้งแห่งความหลง ระวังใจไม่ให้มัวเมาในอารมณ์ เป็นที่ตั้งแห่งความมัวเมา เท่านั้นแหละ
ไม่มีอะไรมาก พูดมาพูดไปมันวนไปเปล่า ๆ มันเหมือนกันหมด

สำหรับวันนี้หน้ากระดาษก็หมดแล้วนะ เรื่องธรรมวิภาค อ่านแล้วก็ใคร่ครวญไว้ด้วย มันช่วยทำ
จิตให้บริสุทธิ์ รวมความว่าท่านจะเป็นอรหันต์ได้ เพราะความรู้จัก ๆ จิก ๆ เป็นสำคัญสำหรับวันนี้ลา
ก่อน

ขอความสุขสวัสดิ์พิพัฒน์มงคลสมบูรณ์พูนผลจงมีแด่ทุกท่านที่อ่าน สวัสดิ์